

УДК: 332.1

О.Д. Гудзинський, д-р екон. наук, професор
Національний університет біоресурсів і природокористування України
С.М. Судомир, д-р екон. наук, доцент
ВП НУБіП України «Бережанський агротехнічний інститут»

СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ РОЗВИТОК МАКРО- І МІКРО СТРУКТУР: СОЦІАЛЬНО-ІННОВАЦІЙНИЙ АСПЕКТ

В статті узагальнено теоретико-методологічні дослідження до формування якісно нової системи забезпечення соціально-економічного розвитку макро- і мікро економічних структур на вимогах соціально-інноваційного підходу. Пріоритетність надано людському розвитку, цивілізованим цінностям, організаційній культурі в органічній єдності екологічних, соціальних, інтелектуальних, економічних складових як системної цілісності, що дозволить на вимогах комплексного підходу забезпечувати єдність інтересів в соціальних системах.

Ключові слова: соціально-інноваційний підхід, економіка, розвиток, система, цілісність.

Постановка проблеми. Інновації – технічні, технологічні, біологічні, організаційні та інші повинні оцінюватися через: соціальний аспект; реалізуватися в системі органічної єдності з складовою соціальних інновацій; розвиток виробничих сил інноваційного спрямування через взаємодію і розвиток всієї системи соціально-виробничих відносин.

Такий підхід в науковій і практичній діяльності недостатньо розвинутий. Це підтверджується нашими теоретичними та емпіричними дослідженнями, а також результатами оцінки навчальних програм підготовки кадрів інженерно-технологічного, організаційно-економічного та управлінського спрямування.

Структурно-концептуальна і компетенційні складові не є оптимальними. Цивілізоване соціально-економічне мислення за своїми поглядами уступає матеріальному, зорієнтованого на збагачення. Економічна ефективність та економічна доцільність є домінуючими критеріями. Соціальні і екологічні напрями та критерії оцінки є другорядними. Такий підхід не є обґрунтованим з точки зору соціально-економічного розвитку як суспільства в цілому та його складових – регіональних, галузевих структур як системних цілісностей. Особливо це проявилось в сільських регіонах.

Орієнтація лише на прибуток привела до погіршення стану в екологічних та соціальних системах. Виникли проблеми стратегічного спрямування в розвитку територіальних систем як цілісностей, які проявилися в: зниженні якості ґрунтів, зменшенні робочих місць, порушенні балансу трудових ресурсів за віковою та професійною структурою, системі відповідальності за соціальний розвиток сільської громади, зменшення надходжень у місцеві бюджети як базової основи розв'язання соціальних питань, скороченні відтоку робочої сили та ін.

Усугубили положення в розвитку соціально-економічних систем сировинно-експортна орієнтація організаційних формувань аграрного сектору економіки, територіальне укрупнення медичних та соціальних складових єдиного сільського територіально комплексу, необґрунтована система оцінки діяльності підприємницьких та інших виробничо-господарських структур.

Таким чином, є системно-комплексна проблема, яка потребує розв'язання в напрямку формування єдиної системи соціально-економічного розвитку як національної економіки та її складових в органічній єдності на основі соціально-інноваційного підходу, як одного із важливих складових забезпечення конкурентоспроможності та іміджу України.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Розвитку такої ситуації сприяли наукові праці багатьох фахівців з проблем економічного розвитку, які спрямовували свої зусилля на розв'язання проблем вузької орієнтації з обґрунтуванням лише економічного ефекту за рахунок масштабу концентрації та інтеграції, поклавши в основу лише економічні критерії оцінки і нехтування соціальними, гуманістичними, екологічними та іншими складовими соціально-економічного розвитку організацій, територій як системних цілісностей.

Формулювання цілей статті є узагальнення теоретико-методологічних досліджень до формування якісно нової системи забезпечення соціально-економічного розвитку макро- і мікро економічних структур на вимогах соціально-інноваційного підходу.

Виклад основного матеріалу дослідження. На основі проведених теоретичних та емпіричних досліджень встановлено, що при обґрунтуванні перспективних напрямів розвитку бізнесової діяльності в більшості підприємств акцент зроблено на зміцнення потенційних можливостей соціально-економічного їх розвитку за рахунок пошуків резервів, а саме:

внутрішньосистемного спрямування:

– концентрації виробничої діяльності на стратегічних швидко зростаючих товарних сегментах ринку;

- виробничо-товарної диверсифікації;
- зміцнення фінансового потенціалу;
- запровадження нових більш ефективних технологій виробництва продукції;

- зміцнення та розширення географічних сегментів ринку як за рахунок пошуків групи споживачів платоспроможного рівня в умовах стабільно-функціонуючих цін, так і за рахунок використання цінових уступок в умовах переорієнтації власних позицій та виробничих можливостей забезпечувати результативно-ефективне функціонування підприємства за рахунок обороту;

- обґрунтованого і збалансованого стратегічного набору;
- використання агресивної поведінки в обраних сегментах ринку;
- реально сформований потенціал можливостей як конкурентних переваг;

- зміцнення потенціалу компетенційного спрямування управлінської команди як базової основи конкурентності підприємницьких структур – впровадження інновацій виробничого, техніко-технологічного, організаційного спрямування та ін.

зовнішнього спрямування:

- розвинута система маркетингового забезпечення діяльності підприємств стратегічної орієнтації в їх розвитку;

- розвинута система комунікаційних зв'язків з суб'єктами за інтересами у зовнішньому середовищі;

- швидка зміна позицій на ринку шляхом використання системного підходу до формування нових потенційних можливостей, спрямованих на зміцнення конкурентоспроможності підприємства та ін.

В переліку названих напрямів зміцнення потенційних можливостей, як бачимо, відсутній соціальний-інноваційний аспект у формуванні та використанні складових в управлінні як мікро структурами та і конкурентоспроможністю організаційних формувань.

Наша позиція базується на тому, що в умовах цивілізованого розвитку ринкової економіки повинна бути змінена переорієнтація підприємницьких структур, спрямованої на формування потенційних можливостей в органічній єдності перерахованих нами традиційних складових соціального спрямування – соціальних інновацій.

Вони повинні охоплювати:

- ділову активність підприємницьких формувань в органічній єдності екологічних, соціальних, економічних, організаційно-управлінських, інтелектуальних складових як системних цілісностей;

- внутрішньосистемну соціально-психологічну єдність;

– цілісну систему іміджевих характеристик господарюючих структур внутрішньо-системного спрямування та зовнішнього – при взаємодії із суб’єктами за інтересами;

– систему соціальних відносин, оцінену за рівнем їх інноваційності;

– органічну єдність культурних, техніко-технологічних, організаційних, цільових установок, інформаційно-комунікаційних, традиційно-розвиваючих, цивілізованих соціально-нормативних, гуманістичних, управлінських складових як системної цілісності;

– динамічно розвиваючу компетентність керівника, управлінської команди, в цілому організації як складових ділової репутації та іміджу фірм у зовнішньому конкурентному середовищі;

– потенціал організаційних формувань в системі і органічній єдності 7 «S», 7 «O», 7 «K», 7 «P» [6] та ін.

Повинні одержувати розвиток: нове креативне мислення; новий креативний процес; новий організаційний клімат та його складова; нові креативні цінності; нова креативна організаційна поведінка; нова креативна організаційна взаємодія; нова організаційна культура; якісно новий підхід до формування людського потенціалу; нові інституціональні структури; нова креативна інституційного забезпечення результативна система управління розвитком аграрного сектора економіки; нова системно-структурна компетентність; нова креативна дія; новий креативний світогляд; новий макроклімат (ОНЗ-ОНП; ОНС-ОНП-ОНЗ) [2].

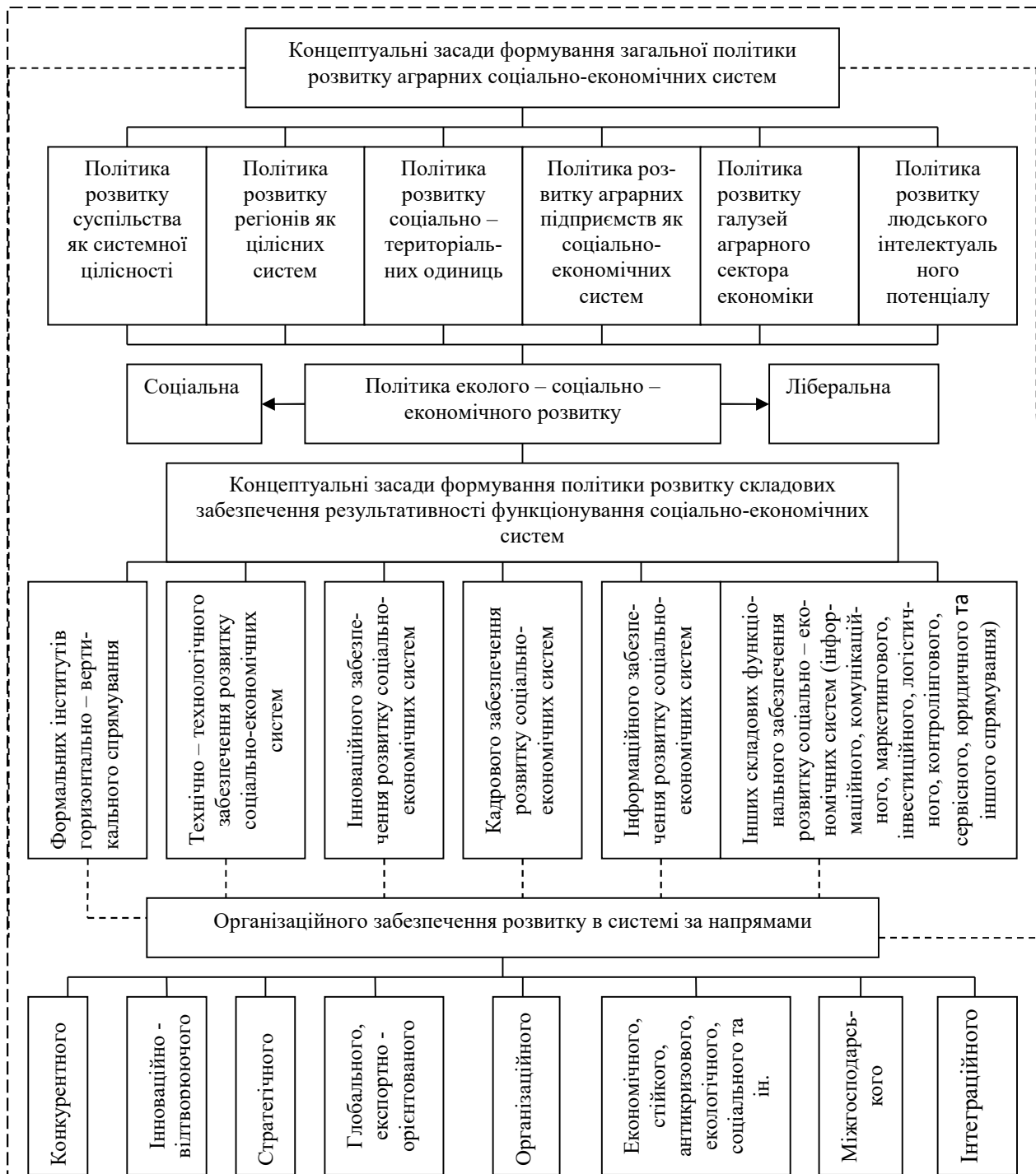
Названі складові як системна цілісність, на нашу думку, повинні виступати, як об’єкти соціально-інноваційного забезпечення. Інновації повинні охоплювати методи і механізми управління, включаючи і стилі керівництва, управлінські процеси, організаційну культуру та ін.

Інноваційність повинна охоплювати усі складові системи забезпечення соціального динамічного розвитку національної та галузевої економік, регіонів, територій і безпосередньо підприємницьких структур різних форм власності. Це єдина система наукового підходу до формування результативного механізму забезпечення конкурентоспроможного функціонування економік національного, галузевого, регіонального спрямування, включаючи і підприємницькі структури. В основі такого підходу соціальні нововведення.

Функціональною основою названої системи є цільова спрямованість соціального розвитку її складових як головного системоутворюючого критерія.

При цьому ми робимо акцент на необхідності розробки політики розвитку національної і галузевої економік, територій, регіонів і

безпосередньо підприємницьких структур, як соціально-економічних систем (рисунок).

Схема формування та реалізації концепції загальної політики розвитку соціально-економічних систем [3]

Пріоритетність ми надаємо людському розвитку, цивілізованим цінностям, організаційній культурі в органічній єдності екологічних, соціальних, інтелектуальних, економічних складових як системної цілісності. Це дозволяє на вимогах комплексного підходу забезпечувати

єдність інтересів в соціальних системах – суспільного, державного, територіального, регіонального, сільсько-мереживого, колективного, індивідуального спрямування.

Висновок. Запропонований нами науковий підхід до формування системи забезпечення соціально-економічного розвитку макро- і мікро структур на вимогах системного комплексного підходу та соціальної інноваційності сприятиме зміцненню їх конкурентно-потенційних можливостей у зовнішньому конкурентному середовищі та поєднає в органічній єдності інноваційні потенціали соціального виробничого, техніко-технологічного, ресурсного, організаційно-управлінського, іміджевого спрямування як базової основи ритмічної діяльності в перспективі.

Бібліографічний список: 1. Гудзинський О.Д. Стратегічне управління інноваційним розвитком підприємницьких структур / О.Д. Гудзинський, С.М. Судомир // Сталий розвиток економіки. – 2012. – № 6 [16]. – С. 186–189. 2. Гудзинський О.Д. Менеджмент підприємницької діяльності: навч. посібник / [О.Д. Гудзинський, С.М. Судомир, Т.О. Гуренко] заг. ред. О.Д. Гудзинського – К.: ПІК ДСЗУ, 2010. – 322 с. 3. Судомир С.М. Формування системи управління розвитком сільськогосподарських підприємств: теорія, методологія: [монографія] / С.М. Судомир. – К.: ЦП «Компринт», 2015. – 483 с. 4. Система менеджменту інституціональної трансформації економіки України (теоретико-методологічний аспект): [колективна монографія] / [О.Д. Гудзинський, С.М. Судомир, Ю.С. Гудзинська та ін.] за заг. ред. О.Д. Гудзинського – К.: ТОВ «Аграр Медіа Груп», 2012. – 771 с. 5. Судомир С.М. Розвиток соціально – економічних систем конкурентоспроможного спрямування Судомир С.М. Економічний часопис- XXI. – 9-10 (1)'2013. – с. 53-57. 6. Судомир С.М. Результативне управління соціально-економічними системами аграрного сектору економіки: [монографія] / С.М. Судомир. – К.: ЦП «Компринт», 2015. – 113 с.

А.Д. Гудзинский, С.М. Судомир. Социально-экономическое развитие макро и микро структур: социально-инновационный аспект. В статье обобщены теоретико-методологические исследования к формированию качественно новой системы обеспечения социально-экономического развития макро- и микро экономических структур на требованиях социально-инновационного подхода. Приоритетность предоставлено человеческому развитию, цивилизованным ценностям,

организационной культуре в органическом единстве экологических, социальных, интеллектуальных, экономических составляющих как системной целостности, что позволит на требованиях комплексного подхода обеспечивать единство интересов в социальных системах.

Ключевые слова: социально-инновационный подход, экономика, развитие, система, целостность.

O.D. Hudzynskyi, S.M. Sudomyr. Social and Economic Development of Macro- and Microstructures: Social and Innovative Aspect. Theoretical and methodological researches concerning the formation of a qualitatively new system of ensuring the socio-economic development of macro- and microeconomic structures according to the requirements of social and innovative approach have been generalized in the article. The priority is given to human development, civilized values, organizational culture in the organic unity of ecological, social, intellectual and economic counterparts as a systemic integrity which will allow ensuring the interests unity in social systems in accordance with the requirements of the complex approach. It was established that a new creative thinking, a new creative process, organization climate and its counterpart, new creative values, a new creative organization behavior, organization interaction, organization culture, a qualitatively new approach to the human potential formation, and a new creative and effective system of institutional support for managing the development of the agrarian sector of the economy should be developed. The proposed scientific approach to the formation of a system for ensuring social and economic development of macro and microstructures in accordance with the requirements of complex and systemic approach and social innovation will facilitate the strengthening of their competitive abilities and potential in an external competitive environment and combine the innovative potentials of social, productive, technical and technological, resource, organizational and managerial and image orientations in an organic integrity as a base for the rhythmical activity in perspective.

Key words: social and innovative approach, economy, development, system, integrity.

Стаття надійшла до редакції: 08.08.2017 р.